

SOSYAL MEDYA DAVRANIŞLARININ AİLE TUTUMLARI İLE İLİŞKİSİ: GENÇLİK ÜZERİNE BİR ÇALIŞMA

Gamze Aksan* - Fatmanur Tekeli**

Öz

Sosyal medya, çağımızda olumlu ve olumsuz etkileriyle günlük hayattaki işlevlerini önemli hale dönüştüren dinamik bir platformdur. Bu nedenle sosyal bilimlerde kapsamlı ilgi gören sosyal medya özellikle genç nesilde günlük yaşama nüfuz ederek gerçek dünya etkileşimlerine kıyasla daha yüksek bir özgürlük duygusu deneyimlediği dijital bir alan haline dönüşmüştür. Sosyal medyanın etkileşimli yapısı bu açıdan, bireylerin fikirlerini geniş bir şekilde dile getirmelerini sağlamakta ancak, kontrol mekanizmalarının işleyebilmesindeki zorluklar ve platformun esnek düzenleyici ortamı zamanla çeşitli sorunlara yol açabilmektedir. İlgili literatür, sosyal medyanın bireyler üzerindeki etkilerini kapsamlı bir biçimde ele almaktadır. Bu çalışma ise odağını yaygın olarak incelenen araştırmalardan kaydırarak etki boyutu olduğu düşünülen makro yapıların daha spesifik düzeylerine yönelerek aile tutumlarının gençliğin sosyal medya davranışları ile ilişkisini araştırmaktadır. Sosyal medya kullanımı ve bu mecradaki dijital davranışların aile tutumları ile ilişkisi Konya’da öğrenimine devam eden, farklı bölüm ve fakültelerden 1063 üniversite öğrencisi katılımcı ile gerçekleştirilen araştırma bulguları çerçevesinde yorumlanarak belirli sonuçlara ulaşılmıştır. Bulgulara göre koruyucu aile tutumunda yetişen gençlerin sosyal medya bağımlılığı hoşgörülü/işin verici tutumda yetişenlere göre daha yüksek iken, hoşgörülü/işin verici tutumdaki ebeveynleri olan gençlerin gizleme ihtiyacının daha az düzeyde olduğu saptanmıştır. İhmalkar tutumdaki ailelerde yetişen gençlerin ise marjinal içerikte paylaşımlara daha çok yöneldiği görülmüştür. Genel olarak araştırma bulguları ailelerdeki özgürlüğü ya da serbest tutumların gençlerin sosyal medya davranışlarını benzer yönde etkileyebildiğini göstermektedir.

Anahtar kelimeler: Sosyal Medya, Aile Tutumları, Gençlik Araştırmaları

* Doç. Dr. Gamze Aksan, Selçuk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Sosyoloji Bölümü. E-mail: gaksan@selcuk.edu.tr. Orcid: 0000-0001-5051-4630

** Arş. Gör. Fatmanur Tekeli, Selçuk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Sosyoloji Bölümü. E-mail: ftr.sodali@gmail.com Orcid 0000-0002-0759-015X, Bu çalışma Selçuk Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Koordinatörlüğü tarafından desteklenen proje no: 24401065 “Aile Tutumları ve Değerlerin Sosyal Medya Davranışlarına Etkisi: Üniversite Gençliği Üzerine Uygulamalı Bir Araştırma” isimli çalışmanın verileri kullanılarak yazılmıştır.

Bu makaleye atıf için: Aksan, Gamze, Tekeli, Fatmanur. (2025). Sosyal Medya Davranışlarının Aile Tutumları ile İlişkisi: Gençlik Üzerine Bir Çalışma, SDE Akademi Dergisi, 5(2), 169-208

THE RELATIONSHIP BETWEEN SOCIAL MEDIA BEHAVIORS AND PARENTING STYLES: A STUDY ON YOUTH

Gamze Aksan - Fatmanur Tekeli

Abstract

Social media is a dynamic platform that has transformed its functions in daily life into an important one with its positive and negative effects in our age. For this reason, social media, which has attracted extensive attention in social sciences, has become a digital area where especially the young generation penetrates daily life and experiences a higher sense of freedom compared to real-world interactions. In this respect, the interactive structure of social media allows individuals to express their ideas in a broad manner, but the difficulties in the functioning of control mechanisms and the flexible regulatory environment of the platform can lead to various problems over time. The relevant literature comprehensively addresses the effects of social media on individuals. This study, on the other hand, shifts its focus from widely examined studies and focuses on more specific levels of macro structures thought to be the effect size, and investigates the relationship between family attitudes and social media behaviors of youth. The relationship between social media use and digital behaviors in this medium and family attitudes has been interpreted within the framework of the research findings conducted with 1063 university students from different departments and faculties continuing their education in Konya, and certain conclusions have been reached. According to the findings, while the social media addiction of young people who grew up in a protective family attitude is higher than those who grew up in a tolerant/permissive attitude, it was determined that the need to hide is less in young people with tolerant/permissive parents. It was observed that young people who grew up in neglectful families tend to share marginal content more. In general, the research findings show that liberal or free attitudes in families can affect young people's social media behavior in a similar way.

Keywords: Social Media, Parenting Styles, Youth Research.

Giriş

Sosyal medya, çağımızın en yeni ve en kaotik mecralarından biri olarak sosyal bilimlerin yoğun ilgisini hak eden önemli araştırma alanlarından birisidir. Sosyal medyanın hayatlarımız üzerine etkisi artık gündelik yaşamda karşımıza çıkan her şey kadar yoğundur, dahası bu yeni mecranın kullanıcılarına sunduğu özgürlük hissi gerçek yaşamdakine oranla oldukça fazladır. Karşılıklı etkileşime izin verdiği için herkesin sesini duyurabilmesine olanak sağlayan sosyal medya, kontrol mekanizmalarının devreye girişinin çoğunlukla güç olması ve yaptırımlar açısından daha esnek olması gibi nedenlerle zamanla pek çok problemi beraberinde getirmiştir. Süreçte sosyal medya tüm avantaj ve dezavantajlarıyla hayatımızı köklü bir biçimde etkileyerek, günlük rutinlerimizde önemli bir yer edinmiştir. Literatürde sosyal medyanın insanlar üzerine etkisini araştıran çok fazla sayıda araştırma bulunmaktadır. Sosyal medyanın toplum, özellikle de ergen ve gençler üzerinde olumsuz etkileri olabileceğine dair yargı ve bulgulara odaklanan araştırmaların ötesinde, bu çalışma gençlerin içinde yetiştiği ailenin tutumları ile sosyal medya davranışları arasındaki ilişkiyi analiz etme amacıyla yapılacaktır. Aile bireylerin toplumsallaşmasında ve sosyal kimliklerinin oluşmasında temel yapı taşıdır. Bireylerin çocukluktan itibaren edindikleri birçok özellik, değer, inanç ve tutum etkileşiminde ailede inşa edilerek bir biçimde davranışlarına taşınır. Bu çerçevede ailenin içinde yetişen bireylere dair tutumları onların psikolojik ve sosyal gelişimini, uyumdan empatiye farklı kimlik temsillerini, akademik başarılarını kısacası aile ilişkisine atfen varoluş süreçlerini bir biçimde ilgilendirir. Aile tutumları genel olarak ilgisiz demokratik ve otoriter olmak üzere üç başlıkta incelenmektedir. Her bir ebeveyn tutumu aile üyeleri için çocukluktan yetişkin olmaya doğru evrilen süreçte duygusal ya da bilişsel ölçüde gelişimi destekleyen ya da örseleyen yönlere sahip olabilmektedir. Çalışmada öncelikle aile tutumları, sosyal medya, gençlik ile ilgili kısa teorik yaklaşımlara değinilecektir. Sonrasında aile tutumları ve sosyal medya ilişkisinde literatürdeki çalışmalara yer verilecektir. Çalışma yöntem ve bulgular kısmı ile son olarak saha araştırmasından elde edilen veriler çerçevesinde analize yönelecektir.

1. Aile Tutumlarının Kuramsal Arka Planı

Bireylerin fiziksel gelişimlerinin yanında sosyal, bilişsel ve duygusal gelişiminin doğumdan başlayarak en önemli dönemlerinin diğer üyelerle birlikte geçirildiği yer ailedir (Aksan, 2025: 102). Aile tutumları ise ebeveynlerin çocuklarına karşı gösterdikleri tutarlı davranış, inanç ve duygusal eğilim kalıplarını ifade etmektedir. Bu gösterilen davranış, inanç ve duygusal eğilim kalıpları nihayetinde ailenin üyesi olan çocuğun bilişsel, duygusal ve sosyal alanlardaki gelişimini şekillendirir. Bu bağlamda, içerisinde yaşanılan ailenin tutumları çocuğun yetişme sürecinde kişiliğini, öz saygısını, akademik performansını ve kişilerarası ilişkilerini önemli ölçüde etkiler (Darling ve Steinberg, 2007). Ailenin içerisinde yaşadığı toplumsal yapı, ilişkiler, tarihsel aktarımlar gibi dinamikleri oluşturan kültürel bağlam aile tutumlarını şekillendirmede ve yorumlamada önemli bir rol oynar. Bu noktada sözgelimi, herhangi bir kültürel yapıda katı bulunan veya aşırı ilgili görünerek ebeveynlik olarak algılanan şey, başka bir kültürde otoriter veya hatta şefkatli olarak görülebilir (Chao, 1994). Tarihsel, dönemsel açıdan değerlendirildiğinde günümüzde dijital medyanın yükselişi, ailelerin/ ebeveynlerin klasik ve geleneksel davranış normlarının ötesinde, çocuklarının teknoloji ve çevrimiçi ortamlarla etkileşimine yönelik tutumlarını da müzakere etmesi konusunu gündeme taşıyarak aile dinamiklerine yeni bir katman daha eklemiştir (Livingstone ve Helsper, 2007). Bahsedilen tüm etkiler ve değişimler çerçevesinde aile tutumları dönüşerek; ebeveyn denetimi, aile içi çocuk ebeveyn ilişkileri, aile ilişkilerinde arabuluculuk ve müzakere bağlamları, değerlerin aktarımı gibi konular ebeveynlik üzerine yapılan çağdaş çalışmalarda merkezi temalar haline gelmiştir.

Aile tutumları konusunun literatüre girmesi ebeveyn-çocuk etkileşimlerinin karşılıklı ve dinamik doğasını vurgulayan gelişimsel çalışmalara ve aile sistemleri teorilerine dayanmaktadır (Bronfenbrenner, 1979; Minuchin, 2012). Burada ebeveyn tutumları başlangıçta Baumrind (1967) tarafından önerilen otoriter, yetkili, izin verici ve ihmalkârlıkla ilişkilendirilen

tutum ve davranış tarzları ile kategorize edilerek her biri farklı derecede duyarlılık ve talepkârlığı yansıttığı fikri ön plana çıkmıştır. Yabancı literatürde “parenting styles” olarak geçen bu kavram, Türkçe literatürde “aile tutumu” veya “ebeveynlik tutumu” olarak araştırmacının kararına göre seçilen ve “parenting styles” kavramına en yakın eş anlamlı olan kavram olarak geçmektedir. Terminolojik karşılık olarak görünen bu kavram, kullanımı açısından ortak bir bağlam içererek daha önce de ifade edildiği gibi ebeveynlerin çocuk yetiştirme noktasında benimsedikleri tavır ve davranışları kapsamaktadır. Anne-baba ve çocuk etkileşimi gelişimsel açıdan düşünüldüğünde, aile içerisinde tutumu belirleyen ve aktaran bireylerin doğal şartlarda, ebeveynler olduğu gerçekliğinden hareketle, aile tutumları ifadesinde de inşacı unsurlar ön plana çıkararak asıl anlamda ebeveynler kastedilmektedir. Bu açıdan değerlendirildiğinde yerli literatür ile diğer literatür ifadesindeki bağlam benzeşmektedir. Nitekim teorik ve pratik olarak anne baba tutumlarının sonuç olarak ailenin tutumunu da belirleyen başlıca faktör olduğunu ifade etmek mümkündür. Konu ile ilgili çalışmalar değerlendirildiğinde, erken dönem gerçekleştirilen çalışmalarda çoğunlukla ailenin kategorize edilme çabası görünürleşirken daha sonra gerçekleştirilen araştırmalarda ailelerin tutum veya davranışlarına dair farklı sınıflandırmaların yapıldığı görülmektedir (Bkz. Levy, 1931, 1943; Watson, 1934; Baldwin vd., 1945; Lafore, 1945; Crandall ve Preston, 1955; Schaefer, 1959; Moulton vd., 1966; Ainsworth vd., 1971’den akt. Holden ve Miller, 1999).

Diana Baumrind 1967 yılında yaptığı çalışma ile aile tutumları konusunda diğer sınıflandırmalara oranla çok yönlü, tipolojik ve daha deneysel bir sınıflandırma elde etmiştir. Ebeveynlerle yaptığı kapsamlı görüşme ve gözlemlere dayanarak en yaygın ve etkili sınıflandırma yaklaşımını ortaya koyan Baumrind, bu sınıflandırma bağlamında; demokratik (authoritative), otoriter (authoritarian), ve izin verici (permissive) şeklinde üç ayrı tipoloji ekseninde aileyi incelemektedir (Baumrind, 1971). Bu anlamda bu konunun merkez olduğu araştırmalarda daha kullanışlı kabul edilen

bu sınıflandırma yaygınlık kazanmıştır (Küçükturen, 2005). 1983 yılında Baumrind'den sonra Maccoby ve Martin bu sınıflandırmaya dördüncü bir boyut daha kazandırarak izin verici aile tutumunu; izin verici/hosgörölü ve izin verici/ihmkar olarak ikiye ayırmıştır (Maccoby ve Martin, 1983; Dinn ve Sunar, 2017). Levy'nin (1966) aşırı korumacı anneler adına çocuklarında görülen davranış problemlerini incelemek için gerçekleştirdiği vaka araştırmalarının sonucunda ortaya çıkan korumacı aile tutumu, özellikle geleneksel aile yapısına sahip tipolojiyi sınıflandırabilmek adına avantaj sağlamıştır. Bu eksen doğrultusunda yaygın olarak kabul edilen demokratik, otoriter, izin verici/ hoşgörölü ve izin verici/ ihmalkâr sınıflandırmasına beşinci bir yaklaşım olarak koruyucu aile tutumu da eklenmiştir. Aile tutumları konusunda Türkiye'de gerçekleştirilen çalışmalarda çoğunlukla Maccoby ve Martin (1983) sınıflamasının kullanıldığı görülmektedir. Diğer taraftan koruyucu aile tutumu da geleneksel yapıyı yansıtan özelliklerle birlikte Türkiye'de sıkça karşılaşılan aile tutumlarından birisidir (Bkz. Demir ve Şendil, 2008; Saylık ve Gezici Yalçın, 2018; Gözübüyük, 2016) Bu çalışma literatürde yaygın kabul gören bu beş tutum ifadesini kullanarak analizleri gerçekleştirmiştir.

2. Sosyal Medya ve Gençlik

İnternetin sık kullanımı, bilgi ve bilgiye dair erişimi kolaylaştırmış, küresel eğilim bireylerin sosyal, ekonomik, siyasal ve kültürel yönleri üzerinde etkiler gösterecek sonuçlar doğurarak birey ve toplum ilişkisinde ilişkilerde önemli değişimler ortaya çıkarmıştır. Bu anlamda sosyal medyanın varlığı sadece bilgiye erişimi sağlamakla sınırlı kalmayarak karşılıklı etkileşim olanaklarını arttırmıştır. Bu durum sosyal bilimcilerin internet teknolojisinin kullanımıyla ilişkili farklı etkileşim alanları ve sosyal sonuçlara odaklanmalarına sebep olmuştur. Nitekim sosyal medya; zaman-mekân ilişkisindeki sınırların belirsizleştirerek geleneksel ve dış dünyaya kapalı toplulukların, farklı bağlamlarda evrensel topluluklara dönüşerek kimlikle-

rin teslimiyetlerini kaybettiği bir ortam yaratmayı tetikleyen güce sahiptir. Gündelik hayatın gerçekliğinden bambaşka bir sanal gerçeklik inşa eden sosyal medya, statükoda var olanın anlamını yitirmesine bir anlamda imkân tanıyarak genelde olumsuz sonuçlar üzerinden düşünülse de birçok anlamda pratik yönleriyle kendini göstermektedir. Sosyal medya insanoğlunun merak duygusunu teşvik ve tatmin eden, uzak olanı yakın kılarak kolay erişim sağlayan, farklı kültür ve geleneklerin tanınmasına, etkileşim kurulmasına olanak tanıyan, zaman ve maliyetten tasarruf ettiren ve bu gibi birçok olumlu özelliğe de sahip olan bir teknolojidir (Bkz. Laroche vd, 2012; Siddiqui ve Sing, 2016; Akram ve Kumar, 2017). Aile kurumu ise günümüz modern toplumlarında bahsedilen değişimin hızından ve niteliğinden en çok etkilenen kurum olması nedeniyle sosyal medyanın ilişkileri ve etkileşim yapılarını dönüştürdüğü ölçüde bahsedilen bağlamın odağında durmaktadır. Mevcutta yaşanan değişimler; ailelerin geleneksel rollerindeki azalma, ailedeki yapı ve rollerin farklılaşması, değerleri aktarım noktasındaki usul değişimi ve bu sebeplere bağlı olarak birey yetiştirme tarzlarında ailelerin veya ebeveynlerin bireylerin yaşamları üzerindeki etkisinin ve odağının azalması, bu konudaki öncelikli olarak göze çarpan etki alanlarıdır (Bkz. Şentürk, 2008; Çelik, 2010; Burç, 2018).

Genç bireyler, aileden bağımsız biçimde daha geniş toplumsal alanlara yöneldikçe, artık bu süreç yalnızca aile içinde edinilen deneyim ve öğrenmelerle desteklenememektedir. Bu bağlamda, ev dışındaki sosyal ilişkiler giderek daha fazla önem kazanmaktadır. Toplumsal dönüşümün hız kazandığı günümüzde, aile kurumu genç bireylere rol model olma ve rehberlik etme konusunda kendisini yeterince donanımlı görmemektedir. Bunun sonucunda, ailenin toplumsallaştırıcı işlevi önceki dönemlere kıyasla zayıflamaktadır. Öte yandan, gençlerin eğitim hayatında daha uzun süre kalmaları, onları başarı odaklı ve rekabetçi bir iş yaşamına hazırlarken; çalışma ve evlilik gibi yetişkinliğe özgü rolleri ertelemelerine yol açmaktadır. Bu durum, yetişkinler tarafından gençlere sunulan ideal değerlerin, gerçek yaşamda somut bir karşılık bulamaması nedeniyle belirsizlik yaratmasına neden olmaktadır (Tezcan, 1991:26).

2004 yılında Facebook'un kullanıma sunulmasıyla birlikte sosyal medya platformlarının hızla yaygınlaşması, yaklaşık yirmi yıllık bir deneyim alanı ortaya çıkarmış, nitekim günümüz ebeveynleri de bu deneyimin bir parçası hâline gelmiştir. Bu süreçte, toplumsal rol ve statülerin temel motivasyonları, dijital dönüşümden beslenerek şekillenmiş; bu bağlamda sosyal medya, örneğin “gençlik”, “annelik” ve “ebeveynlik” gibi olguların nasıl olması gerektiğine ilişkin modellemeleri ve idealize edilmiş algıları toplumun takdirine sunmaya başlamıştır. Sosyal medyanın bu denli yaygınlaşmasının ve gündelik yaşama entegre olmasının bir diğer belirleyici nedeni ise, küresel ölçekte yaşanan pandemi süreci olmuştur. Özellikle eğitim kurumlarının ve buna bağlı eğitim materyallerinin dijital teknolojilerden yararlanmaya başlaması, sanal dünyanın eğitim sürecine yönelik işlevselliğini ve katkılarını görünür kılmıştır. Bu süreç, internetin sadece iletişim değil, aynı zamanda bilgiye erişim ve öğrenim açısından da vazgeçilmez bir araç olduğunu kanıtlamış; çok yönlü ihtiyaçlara yanıt verebileceğini göstermiştir. Bu doğrulama süreci, internetin toplumsal meşruiyetini pekiştiren önemli bir adım niteliği taşımaktadır. Bu bağlamda, sıklıkla modernleşme süreciyle ilişkilendirilen ve teknolojik gelişmelerle paralel ilerleyen toplumsal değişimin anlamlandırılması, söz konusu dönüşümün gençler üzerindeki etkisini, kapsamını ve yönünü somut biçimde analiz edebilmek açısından kritik öneme sahiptir. Böylelikle sosyal medyanın etki alanlarını gözlemlemek ve derinlemesine incelemek, günümüz toplumsal yapısını anlamada önemli bir gereklilik hâline gelmektedir.

3. Aile Tutumları Gençlik ve Sosyal Medya Konusunda Yapılan Çalışmalar

Aile tutumları sosyal medya başlıklarının, konuların işaret ettiği toplumsal gerçeklik açısından, kuşak olarak daha çok gençlik kategorisi ile ilişkili görünmektedir (Bkz. Avcı, 2010; Çapcıoğlu, 2016; Livingstone ve Helsper, 2007; Bilgiler, 2018; Duygulu, 2018; Çatkafa ve Sönmez,

2024; Aksan, 2025). Aile tutumları ile ilgili literatürde yapılan çalışmalar incelendiğinde; 2017 yılında Georgiou ve Arkadaşları (2017) tarafından yapılan, kültürel değerlerin aile tutumları ve okuldaki zorbalık davranışı üzerindeki aracı rolünün incelendiği çalışmaya göre bireyci ve toplumcu değerler yatay-dikey olmak üzere ayrılmış ve iki boyutta ele alınmış; yatay bireyciliğin mağduriyet ile, dikey bireyciliğin ise zorbalık ile pozitif yönlü ilişkisi saptanmıştır. Çalışmanın elde ettiği bir diğer önemli sonuç ise izin verici aile tutumunun yatay bireyciliği, otoriter aile tutumunun ise dikey bireyciliği işaret etmesi olmuştur. Buna benzer olarak ortaya konulabilecek bir diğer çalışma ise 2023 yılında Rahmawati ve Virlia tarafından gerçekleştirilmiştir. Bu çalışmada ise ahlaki kopuşun ve otoriter aile tutumunun siber zorbalık üzerindeki etkileri ele alınmıştır. Çalışmanın bulgularına bakıldığında ahlaki kopuş ve otoriter aile tutumunun siber zorbalık ile ilişkisi bulunmuş olsa da ayrıntılı ve detaylı incelemeler sonucunda asıl olarak otoriter aile tutumunun siber zorbalık ile bağlantısının ötesinde gerçekte ahlaki kopuşun bu durumu yordadığı sonucuna ulaşılmıştır (Rahmawati ve Virlia, 2023). Bu araştırma aile tutumunun etki eşlik eden diğer değişkenlerle ele alınmasının önemini ortaya koyması bakımından önemlidir.

Aile tutumu ve sosyal medya davranışları konulu yapılan çalışmalar genel olarak internet bağımlılığı, siber zorbalık ve buna bağlı mağduriyetler çerçevesindedir. Bu bağlamda ihmalkar ailelerin çocuklarının internet bağımlılığının daha fazla olduğu (Chou ve Lee, 2017; Ayas ve Horzum, 2013; Tur- Porcar, 2017, Çevik ve Çelikkaleli, 2010); otoriter aile tutumunun internet bağımlılığı ile ilişkili olduğu (Moazedian vd. 2014; Dan-Ni, ve Zhong-Beng, 2017; Ihmeideh ve Shawareb, 2014; Ansiem ve Ciby, 2023); koruyucu tutuma sahip ailelerin çocuklarının ise daha yüksek oranda internet bağımlılığının olduğu (Guo vd. 2024; Eftekin, 2015; Aksoy ve Koçtürk, 2019; Taneri ve Tiryakioğlu, 2015) ve tüm bunların yanı sıra aile tutumları ile internet bağımlılığı arasında anlamlı farklılaşmanın bulunmadığını gösteren (Karagöz, 2017; Coşkun vd., 2021) farklı sonuçlar elde edilmiştir. Bu farklılığın temel nedenlerinden biri araştırmacıların araştır-

mayı gerçekleştirdikleri toplumsal yapıyı yansıtan sınıflandırma türlerini kullanma konusundaki yaklaşımlarının konunun bütünsel algılanışını etkilemesidir. Katılımcılara yöneltilen soruların cevaplandırılma tarzlarında kabul ve ret gibi ikili sınıflamalardan dokuz dereceli sınıflandırmalara kadar değişken durumlar söz konusudur. Öte yandan bu konu bağlamında aile tutumları ile alakalı yapılan çalışmaların büyük bir kısmı ergenler veya ergenlerden daha düşük yaş gruplarıyla gerçekleştirilmektedir. Yaşa ilişkin bu durumu, bu alanda gelişim psikolojisi çalışmalarının yoğun olması belirliyor olsa da sosyalizasyon sürecinde yaş ilerledikçe aile etkisi çocuğun üzerinde azalmaktadır. Buna karşın küçük yaş gruplarında aile etkisi daha güçlüdür, bu nedenle de daha güçlü sonuçlar alabilmek adına yapılan araştırmalarda daha küçük yaş gruplarının tercih edildiği söylenebilir. Yurt dışında yapılan araştırmalara bakıldığında ise yerli literatürden farklı olarak hem siber mağduriyet hem de siber zorbalığa maruz kalan otoriter ailelerde yetişmiş çocukların varlığı sayıca çok araştırma tarafından ortaya konmuştur (Moreno-Ruiz vd. 2019; Martinez vd. 2019; Rahmawati ve Virlia, 2023; Paskarista vd. 2021). Yine yerli literatürde yer alan 2018 yılında Çimen'in yaptığı araştırmaya göre otoriter ve ihmalkâr ailelerin çocukları daha fazla siber zorbalık gösterirken demokratik ailelerin çocukları ise daha fazla siber mağduriyete maruz kalmaktadır (Çimen, 2018). Öte yandan Olutürk'ün gerçekleştirdiği çalışmaya göre hem siber zorbalık hem de siber mağduriyet puanlarının fazla olduğu çocuklar izin verici ailelerin çocukları olarak ortaya çıkmıştır (Bkz. Olutürk, 2019).

4. Yöntem

Bu çalışma nicel yöntemlerin kullanıldığı, betimsel ve ilişkisel araştırma modellerinin seçildiği bir çalışmadır. Betimsel tarama modeli, mevcut durumun sistematik bir şekilde incelenmesine ve verilerin analitik olarak değerlendirilmesine olanak sağlamaktadır. (Fraenkel, Wallen ve Hyun, 2015). Çalışmada bağımsız değişkenlerin bağımlı değişken üzerindeki et-

kisini belirlemek amacıyla ilişkisel tarama deseni kullanılmıştır. Araştırma Konya'da Devlet Üniversitesi gençlerini kapsamaktadır. 2024 yılı itibariyle ilgili devlet üniversitesinde ön lisans, lisans ve lisansüstü öğrenci sayısı 70.208'dir. Bu rakam, yapılması planlanan araştırmanın evreni kabul edildiğinde, ± 3 hata oranı ve %95 güven aralığı ile 1052 kişilik bir örneklem genişliği evreni temsil edebilir. Ancak araştırmada eksik, çelişkili ve uygulama sürecinin doğasından kaynaklanacak sorunlu anketlerin çıkacağına hesaba katarak, örneklem genişliğini 1300 kişi olarak belirlemiştir. Araştırmada, olasılığa dayalı olmayan örnekleme biçimlerinden kolayda örnekleme biçimi tercih edilmiştir. Her bir fakülteden benzer oranda öğrencinin çalışmaya katılmasının sağlanması amaçlanmış ve veriler yüz yüze toplanmıştır. Veriler toplandıktan sonra SPSS 22 paket programı ile analiz edilmiştir. Verilerin analiz edilmesi sürecinde betimleyici analizlerin yanında t-test, ANOVA, korelasyon analizi kullanılmıştır.

4.1 Veri Toplama Araçları

Araştırma kapsamında verilerin toplanmasında aile tutumlarını belirlemeye yarayan sorularla birlikte sosyal medya kullanımı, sosyal medya kullanım tarzları ve sosyo-demografik bilgileri ölçen sorular kullanılmıştır. Aile tutumları soruları, katılımcıların ailelerine ilişkin demokratik, otoriter, koruyucu, izin verici/hosgörülü ve ihmalkâr aile tutumları arasında belirleyen sorulardır. Bununla beraber katılımcıların aile yapılarını anlamaya yönelik sorular da bu başlık altında yöneltmiştir. Sosyal medya kullanım tarzını geliştirmek için hazırlanan soru formu 114 kişi ile gerçekleştirilen pilot uygulama sonucunda nihai haline getirilmiş ve kullanılmıştır. Formun sosyal medya bağımlılığı ile ilgili kısmında Demir (2016) tarafından geliştirilen "Sosyal Medya ve Aile İçi İletişim" ölçeğinden faydalanılmıştır. Likert tipi ölçülebilecek yargıları içeren Sosyal Medya Kullanım Tarzı Formunun yapı geçerliğini sağlamak adına Varimax Rotasyonu ile yapılan Temel Bileşenler analizinde ön uygulamada elde edilen faktör yapısının

benzerinin elde edildiği görülmüştür. Ancak ön uygulamada 29 ifadeye düşen madde sayısı burada 3 maddenin daha çıkarılması ile 26 maddeye düşürülmüştür. 6 faktörden oluşan yapıda alt boyutlar sıra ile Bağımlılık ($\alpha = 0.793$), Gizleme ($\alpha = 0.819$), Tepkisellik ($\alpha = 0.847$), Fenomen İlgisi ($\alpha = 0.759$), Eleştirilme ($\alpha = 0.836$), Marjinallik ($\alpha = 0.832$) olarak isimlendirilmiş ve total varyansın %61,7'sinin açıklandığı görülmüştür. Ayrıca bütün ölçek için iç tutarlık katsayısı olan Cronbach's Alpha değerinin $\alpha = 0.867$ olduğu bulunmuştur. İç tutarlık sayılarının hepsi çok iyi denilecek düzeylerde olması, güvenilirliğe ilişkin güçlü kanıtlar sağlamakla beraber total varyansın %50'yi geçmesi ölçeğin yapı geçerliğini ortaya koymaktadır. İlgili yapı içerisinde faktörleri oluşturan ifadeler genel olarak değerlendirildiğinde *Bağımlılık* faktörü, katılımcıların sosyal medya bağımlılığını ve bu bağımlılığın sonucu olarak özellikle ailesine zaman ayıramama durumunu ölçmektedir. *Gizlilik* faktörü, yapılan paylaşımların aile ve akrabalarından saklama eğilimini; *Tepkisellik* faktörü sosyal medyada kişinin değer alanının ihlal edilmesinden kaynaklı olarak tepki verme eğilimini; *Fenomen İlgisi* takip ettiği fenomenlere dair göstermiş olduğu ilgiyi/hayranlığı; *Eleştirilme* sosyal medyada eleştirilme düzeyini, *Marjinallik* ise katılımcının ailesinin ve toplumun değerlerine aykırı paylaşımlar yapma eğilimini ölçmektedir.

Kullanılan diğer sorular arasında, katılımcıların sosyal medya kullanım pratiklerini anlamak adına oluşturulan sosyal medya kullanım bilgisi anketi bulunmaktadır. İlgili formda, sosyal medya kullanım saatleri, tercih edilen platformlar ve kişisel hesaplarına ilişkin bilgileri ölçmeye yönelik sorular katılımcılara yöneltilmiştir. Son olarak katılımcılara sosyo demografik bilgilerini ölçen sorular yöneltilmiştir. Katılımcıların yaşı, okul bilgileri, aylık geliri, yaşamının büyük kısmını nerde geçirdiği gibi soruları cevaplandırmaları istenmiştir.

5. Bulgular

5.1. Betimleyici İstatistikler

Bu kısımda çalışmaya katılanlar demografik değişkenler ve bu çalışma açısından önemli diğer bağımsız değişkenler aracılığıyla betimlenecektir. Demografik olarak katılımcıların cinsiyet, yaş, kardeş sayısı, gelir, fakülte ve sınıf değişkenlerine göre dağılımları ele alınacaktır. Ayrıca bu kısımda; çalışma açısından önemli olan sosyal medya kullanım pratikleri ve aile yapıları ilişkin betimleyici istatistiklere yer verilecektir.

Tablo 1: Katılımcıların sosyo-demografik özelliklerinin frekans dağılımı

Cinsiyet	N	%
Kadın	542	51,0
Erkek	516	48,5
Toplam	1058	99,5
Kayıp Veri	5	,5
Fakülte	N	%
Dış Hekimliği Fakültesi	36	3,4
Eczacılık Fakültesi	36	3,4
Edebiyat Fakültesi	91	8,6
Eğitim Fakültesi	42	4,0
Hemşirelik Fakültesi	36	3,4
Hukuk Fakültesi	90	8,5
İİBF	131	12,3
İlahiyat Fakültesi	30	2,8
İletişim Fakültesi	127	12,0
Mimarlık ve Tasarım Fakültesi	72	6,8
Sağlık Bilimleri Fakültesi	54	5,1
Teknoloji Fakültesi	137	12,9
Veterinerlik Fakültesi	108	10,2
Ziraat Fakültesi	72	6,8
Toplam	1062	100,0
Sınıfı	N	%
Birinci Sınıf	233	21,9

İkinci Sınıf	314	29,6
Üçüncü Sınıf	284	26,7
Dördüncü Sınıf	227	21,4
Kayıp Veri	4	,4
Toplam	1062	100,0
Yaşadığı Yer	N	%
Ailemin Yanında	307	28,9
Öğrenci Yurdunda	604	56,9
Öğrenci Evinde	126	11,9
Diğer	11	1,0
Kayıp Veri	14	1,3
Toplam	1062	100,0

Katılımcıların cinsiyete göre dağılımları Tablo 1’de gösterilmiştir. Tablo 1 incelendiğinde çalışmaya katılanların %51’inin kadın (n: 542), %48,5’inin erkek (n: 516) olduğu görülmektedir. Bu çalışmanın veri toplama aşamasında cinsiyet kotası uygulanmış ve cinsiyete göre dağılımların eşit olması amaçlanmıştır. Ancak eksik ve hatalı verilerin çıkarılması neticesinde eşitlik erkekler aleyhine bozulmuştur. Katılımcıların fakülte dağılımlarına bakıldığında en fazla sayıda katılımcının yer aldığı fakültelerin sırasıyla teknoloji fakültesi (n: 137, %12,9), iktisadi ve idari bilimler fakültesi (İİBF) (n:131, %12,3), iletişim fakültesi (n:127, %12) ve veterinerlik fakültesi (n: 108, %10,2) olduğu görülmektedir. En az katılımcının yer aldığı fakülte ise 30 kişi ile (%2,8) ilahiyat fakültesidir. Çalışmanın uygulandığı tarihlerde çalışmaya katılanlar içerisinde birinci sınıfta okuyan 233 (%21,9), ikinci sınıfta okuyan 314 (%29,6), üçüncü sınıfta okuyan 284 (%26,7), dördüncü sınıfta okuyan 227 kişi (%21,4) bulunmaktadır.

Katılımcıların Konya’da bulundukları sırada nerede yaşadıklarına ilişkin frekans dağılımları incelendiğinde katılımcıların yarısından fazlasının (N:604, %56,9) öğrenci yurdunda yaşadığı görülmektedir. Ailesinin yanında yaşayan 307 kişi (%28,9) bulunmaktadır. Öğrenci evinde yaşayanlar 126 kişidir ve bu sayı katılımcıların %11,9’una karşılık gelmektedir. 11

kişi (%1) bu soruya diğer seçeneğini işaretlemiş 14 kişi (%1,3) ise soruyu cevapsız bırakmıştır.

Tablo 2: Katılımcıların sosyo demografik özelliklerine dair istatistiki bilgiler

	N	Min.	Max.	X	SS
Yaş	1058	18	35	21,5028	1,79837
Kardeş Sayısı	1048	,00	10,00	3,0029	1,30351
Gelir	1046	10000,00	175000,00	41700,7256	24005,92285

Katılımcıların yaş, kardeş sayısı ve gelirlerine ilişkin bilgiler Tablo 2’de gösterilmiştir. Tablo incelendiğinde katılımcıların minimum 18 maksimum 35 yaşında olduğu görülmektedir. Yaşlarının ortalaması 21,5 standart sapma 1,79 olarak hesaplanmıştır. Bu durum katılımcıların genel olarak 21,5-1,79, 21,5+1,79 yaşları arasında yoğunlaştığını ve yaklaşık tam sayı değerleri ile 19 ile 23 yaşları arasında olduklarını göstermektedir. Bu durum üniversitesi öğrencisi olan katılımcılar için beklenen değerleri göstermektedir. Katılımcılar minimum 0 en fazla 10 olmak üzere ortalama 3 kardeşe sahiptirler. Katılımcılar en az 10000 TL en fazla 175000 TL olmak üzere ortalama 41700 TL aylık gelire sahip ailelerin çocuklarıdır.

Tablo 3: Katılımcıların ailelerine ilişkin bilgiler

Yetiştirdiği Aile Tipi	N	%
Geniş Aile	325	30,6
Çekirdek Aile	679	63,9
Parçalanmış Aile	47	4,4
Kayıp Veri	11	1,0
Ebeveyn Hayatta Olma Durumu	N	%
Her İkisi de Sağ	1001	94,3
Sadece Anne Sağ	42	4,0
Sadece Baba Sağ	10	,9

Her İkisi de Vefat Etti			4	,4
Kayıp Veri			5	,5
Ebeveyn birlikteliği			N	%
Boşandılar			69	6,5
Boşanma Aşamasındalar			16	1,5
Birlikte Yaşıyorlar			949	89,4
Kayıp Veri			28	2,6
Aile İlişkileri	X	SS	N	%
Çok Kötü	3,9943	,86408	14	1,3
Kötü			38	3,6
Ne İyi Ne Kötü			197	18,5
İyi			493	46,4
Çok İyi			309	29,1
			Kayıp Veri 11	1,0
			Toplam 1062	100,0

Katılımcıların yetiştikleri aile tipi, anne babalarının hayatta olma durumu ve anne babalarının birliktelik durumları ve aile ilişkileri ilgili sorular sorulmuş ve verilen cevapların frekans tablosu Tablo 3’de gösterilmiştir. Tablo incelendiğinde katılımcıların %63,9’unun (N:679) çekirdek ailede, %30,6’sının (N:325) geniş ailede ve %1’inin (N:11) parçalanmış ailede yetiştiği görülmektedir. Katılımcıların büyük bir çoğunluğunun (%94,3, N: 1001) her iki ebeveyninin de hayattadır. Sadece annesi hayatta olan 42 kişi (%4) sadece babası hayatta olan 10 kişi (%0,9) bulunmaktadır. Her iki ebeveynini de kaybetmiş katılımcıların sayısı ise 4 (%0,5)’dür. 5 kişi bu soruya cevap vermemiştir. Katılımcıların çoğunun anne ve babasının birlikte yaşamaktadır (N:949, %89,4). 69 kişinin (%6,5) anne babası boşanmıştır ve 16 kişinin (%1,5) anne babası ise boşanma aşamasındadır. Katılımcıların %46,4’ü (N:493) aile ilişkileri ile ilgili soruya iyi cevabını verirken %29,1’i (N:309) çok iyi cevabını vermiştir. Çok kötü (N: 14, %1,3) ve Kötü (N:38, %3,6) cevabını veren katılımcıların sayısı ise oldukça azdır.

Cevapların ortalaması olan 3,9943 sayısının da gösterdiği üzere katılımcılar aile ilişkilerini iyi olarak tanımlamaktadır.

Tablo 4: Katılımcıların algıladıkları ebeveyn tutumları

Ebeveyn Tutumları	N	%
Koruyucu	297	28,0
Otoriter	274	25,8
Demokratik	115	10,8
İhmalkâr	37	3,5
Hoşgörülü/İzin Verici	321	30,2
Kayıp Veri	18	1,7
Toplam	1062	100,0

Katılımcılara ailelerinin onları yetiştirirken benimsedikleri ebeveyn tutumu sorulmuş ve elde edilen veriler Tablo 4’de gösterilmiştir. Tablo 4 incelendiğinde katılımcıların %30,2’si (N:321) ailelerinin hoşgörülü/izin verici olduğunu, %28’i (N:297) ailelerinin koruyucu, %25,8’i (N:274) ailelerinin otoriter, %10,8’i (N:115) ailelerinin demokratik ve %1,7’si (N:18) ise ailelerinin ihmalkâr olduğunu ifade etmiştir.

Tablo 5: Katılımcıların sosyal medya kullanımlarına dair bilgiler

		N	Min.	Max.	X	SS
Sosyal Medya Takipçi Sayısı:		1027	,00	340000	571,6193	1762,59634
Sosyal Medya Kullanım Süresi (Dakika)	Instagram	1024	,00	840,00	120,4146	88,11895
	Twitter	844	,00	540,00	37,4701	55,98956
	WhatsApp	1022	,00	1440,00	91,6884	115,98860
	Snapchat	811	,00	1200,00	23,3523	57,45827
	TikTok	747	,00	600,00	31,8889	65,67848
	Facebook	696	,00	180,00	5,4152	19,57281
	Youtube	957	,00	1440,00	84,0658	91,34525
	Twitch	706	,00	480,00	8,0848	35,65676

Sosyal Medyada İçerik Paylaşımları	N	%
Sağlık	284	7,9
Spor	327	9,1
Moda	168	4,7
Eğlence	520	14,4
Yaşam Tarzı	449	12,4
Kitap	228	6,3
Çevre	331	9,2
Güncel Konular	346	9,6
Siyasi	184	5,1
Ticari	77	2,1
Kişisel Anı	665	18,4
Diğer	32	0,9
Toplam	3611	100,0
Fake / Anonim hesabınız var mı?	N	%
Evet	286	26,9
Hayır	750	70,6
Kayıp Veri	26	2,4
Toplam	1062	100,0

Katılımcılara sosyal medya takipçi sayıları ve sosyal medya platformunda geçirdikleri zaman, sosyal medyada paylaştıkları içerik türleri ve fake/ anonim hesap kullanım durumları sorulmuş ve elde edilen cevaplara ait ortalama ve frekans değerleri Tablo 5'te gösterilmiştir. En az 0 ve en fazla 340000 takipçiye sahip olan katılımcıların ortalama takipçi sayısı 571,6193 olarak hesaplanmıştır. En fazla zaman geçirilen sosyal medya platformu ortalama 120,4146 dakika ile Instagram'dır. Instagram'ı ortalama 91,6884 dakika ile WhatsApp ve ortalama 84,0658 ile Youtube takip etmektedir. En az vakit geçirilen ya da kullanılan uygulamalar ise Facebook (X: 5,4152) ve Twitch'dir (X:8,0848). Katılımcılara sosyal medyada paylaştıkları içerik türleri birden fazla cevap işaretleyebilecekleri şekilde sorulmuştur. En fazla işaretlenen seçenekler kişisel anı (N:665, %18,4), eğlence (N:520, %14,4) ve yaşam tarzı (N:449, %%12,4) olurken ticari (N:77, %2,1), siyasi (N: 184, %5,1) ve moda (N:168, %4,7) konuları en az işaretlenen seçenekler olmuştur. Katılımcıların çoğunluğu (N:750, %70,6)

fake ya da anonim hesap kullanmamakla birlikte %26,9 gibi azımsanmayacak bir oranda katılımcı (N:286) fake/ anonim hesap kullandıklarını söylemişlerdir.

Tablo 6: Sosyal medya kullanım pratikleri formu faktör ortalamaları

	N	Min	Max	X	SS
Bağımlılık	1058	1,00	5,00	2,7485	,81008
Gizleme	1058	1,00	5,00	2,7139	1,02421
Tepkisellik	1058	1,00	5,00	3,2773	1,09431
Fenomen İlgi	1058	1,00	5,00	2,6685	,96782
Eleştirilme	1058	1,00	5,00	2,0482	1,08817
Marjinallik	1058	1,00	5,00	2,8436	1,13601

Sosyal medya kullanım pratikleri formuna verilen cevapların faktör ortalamaları Tablo 6'da gösterilmiştir. Tablo incelendiğinde en yüksek ortalamanın tepkisellik faktörüne ait olduğu görülmektedir (X:3,2773). Tepkisellik dışındaki tüm faktörlerin ortalamaları üçten küçüktür bu durum katılımcıların bu sorulara katılmama lehine cevap verdiklerini göstermektedir. En düşük ortalamaya sahip faktör eleştirilmedir (2,0482).

5.2. İlişkisel İstatistikler

Tablo 7: Sosyal medya kullanım süresi ve bazı sürekli değişkenler arasındaki korelasyonlar

	Instagram	WhatsApp	Snapchat	Tiktok	Facebook	Twitch
Yaş					,101**	
Kardeş Sayısı		,067*				
Aile İlişkileri						-,094*
Takipçisi	,063*	,116**	,164**		,135**	,136**

*p < ,05. **p < ,01

Katılımcıların sosyal medya kullanım süreleri ve yaş, kardeş sayısı, aile ilişkileri ve takipçi sayısı arasındaki ilişkiyi gösteren korelasyon sonuçlarına Tablo 7’de yer verilmiştir. Yaş arttıkça Facebook kullanım süresi ($r:0,101$; $p<0,01$), kardeş sayısı arttıkça WhatsApp kullanım süresi ($r:0,67$; $p<0,05$) artmaktadır. Aile ilişkileri ile Twitch kullanım süresi arasında zayıf negatif ilişki bulunmaktadır ($r:-0,094$; $p<0,05$). Takipçi sayısı arttıkça Tiktok dışındaki tüm sosyal medya platformlarının kullanım süreleri artmaktadır.

Tablo 8: Cinsiyet ve Sosyal Medya Kullanım Süresi T-Test

		n	x	ss	T	p
Instagram	Kadın	528	126,9460	1022	2,453	0,014
	Erkek	496	113,4617	1018,012		
Snapchat	Kadın	438	28,8267	809	2,954	0,003
	Erkek	373	16,9239	681,211		
Facebook	Kadın	353	2,7224	694	-3,716	0,000
	Erkek	343	8,1866	575,590		
Twitch	Kadın	362	4,1464	704	-3,028	0,003
	Erkek	344	12,2294	438,324		

Instagram ($t:2,453$; $p:0,014$), Snapchat ($t:2,954$; $p:0,003$), Facebook ($t:-3,716$; $p:0,000$) ve Twitch ($t:-3,028$; $p:0,003$) kullanım süreleri cinsiyete göre anlamlı bir biçimde farklılaşmaktadır ($p<0,05$). Kadınlar Instagram ve Snapchat’i erkekler ise Facebook ve Twitch’i daha fazla kullanmaktadır.

Tablo 9: Fakülte, Yaşadığı Yer, Yetiştığı Aile Türü ve Sosyal Medya Kullanım Süresi ANOVA

FAKÜLTELER		KT	SH	KO	f	p.
Instagram	Guruplar Arası	393383,496	13	30260,269	4,048	0,000
	Gruplar İçi	7550160,277	1010	7475,406		
Twitter	Guruplar Arası	95110,286	13	7316,176	2,384	0,004
	Gruplar İçi	2547552,342	830	3069,340		
Tiktok	Guruplar Arası	200255,943	13	15404,303	3,742	0,000
	Gruplar İçi	3017736,335	733	4116,966		
Facebook	Guruplar Arası	10143,003	13	780,231	2,078	0,014
	Gruplar İçi	256107,995	682	375,525		
YAŞADIĞI YER						
Instagram	Guruplar Arası	99848,017	3	33282,672	4,377	0,005
	Gruplar İçi	7726171,937	1016	7604,500		
Facebook	Guruplar Arası	4113,070	3	1371,023	3,613	0,013
	Gruplar İçi	261474,595	689	379,499		
YETİŞTİĞİ AİLE TÜRÜ						
Whatsapp	Guruplar Arası	254427,745	2	127213,873	9,576	0,000
	Gruplar İçi	13470030,177	1014	13284,053		
Snapchat	Guruplar Arası	45191,560	2	22595,780	6,945	0,001
	Gruplar İçi	2628984,863	808	3253,694		

Fakülte, yaşadığı yer, yetiştığı aile türü değişkenlerine göre sosyal medya kullanım süresileri Tablo 9'da gösterilmiştir. Fakülteler arasında Instagram (f:4,048; p:0,000), Twitter (f:2,384; p:0,004), Tiktok (f:3,742; p:0,000) ve Facebook (f:2,078; p:0,014) kullanım süresi; yaşanan yere göre Instagram (f:4,377; p:0,005) ve Facebook (f:3,613; p:0,013) kullanım süresi; yetiştığı aile türüne göre ise WhatsApp (f:9,576; p:0,000) ve Snapchat (f:6,945; p:0,001) kullanım süresi farklılaşmaktadır (p<0,05).

Hemşirelik, hukuk ve ilahiyat fakültesi öğrencileri; sağlık bilimleri ve İİBF öğrencilerinden daha az Instagram ve Tiktok kullanmaktadır. Mimarlık ve tasarım fakültesi öğrencileri Tiktok'u veterinerlik fakültesi öğ-

rencilerinden daha fazla kullanmaktadır. Eczacılık ve veterinerlik fakültesi-nin Twitter kullanım süresi İİBF ve sağlık bilimleri fakültesine oranla daha yüksektir. Ziraat fakültesi öğrencilerinin Facebook kullanım süreleri ise Hukuk fakültesine göre daha fazladır. Öğrenci yurdunda kalanlar, ailesi-nin yanında kalanlara göre Instagram'ı daha fazla kullanmaktadır. Öğrenci evinde kalanlar ise öğrenci yurdunda kalanlara göre daha fazla Facebook kullanmaktadır. Geniş aile ve parçalanmış ailede yetişenler, çekirdek ailede yetişenlere göre WhatsApp'ı daha fazla kullanmaktadır.

Tablo 10: Sosyal Medya Kullanım Pratiklerinin Diğer Değişkenlerle İlişkisi

		Bağımlılık	Gizleme	Tepkisellik	Fenomen İlgisi	Eleştirme	Marjinallık
Sosyo-Demografi	Yaş					,112**	,096**
	Sınıfı		,061*				
	Takipçi Sayısı		-,062*				
	Aile İlişkileri	-,138**	-,177**			-,085**	-,123**
Kullanım Süresi	Instagram	,153**	,068*			,068*	
	Twitter				,081*		
	Tiktok	,102**	,072*				
	Youtube		,064*		,092**		
	Twitch				,118**		,082*

Sosyal medya kullanım pratiklerinin sosyo-demografik değişkenler ve sosyal medya platformları kullanım süresi ile ilişkisi Tablo 10'da gösterilmiştir. Tablo incelendiğinde yaş ilerledikçe katılımcılar daha marjinal paylaşımlar yapmakta ($r:0,096$) ve muhtemelen buna bağlı olarak daha fazla eleştiriye maruz kalmaktadır ($r:0,112$). Katılımcıların sınıfı arttıkça gizleme istekleri artmakta ($r:0,062$) takipçi sayıları arttıkça ise gizleme istekleri azalmaktadır ($r:-0,062$). Katılımcıların aile ilişkileri iyileştikçe sosyal medya bağımlılık puanları azalmakta, daha az gizleme ihtiyacı duymakta, daha az marjinal içerik paylaşmakta ve daha az eleştiriye maruz kalmaktadırlar.

Tepkisellik faktörü hiçbir sosyal medya kullanım süresi ile ilişkili değildir. Bağımlılık Instagram ve Tiktok kullanım süresi ile pozitif yönde ilişkiye sahiptir. Instagram, Tiktok ve Youtube kullanım süresi arttıkça gizleme faktörünün puanları da artmaktadır. Twitter, Youtube ve Twitch kullanım süresi arttıkça fenomen ilgisi artmaktadır ya da fenomen ilgisi arttıkça bu platformların kullanma süresi artmaktadır. Instagram kullanım süresi arttıkça eleştirilme artmaktadır. Twitch kullanım süresi arttıkça marjinallik artmakta ya da marjinal içerikler paylaşanlar Twitch'i daha uzun süre kullanmaktadır.

Tablo 11: Sosyal Medya Kullanım Pratikleri ve Fakülte ANOVA

Faktörler	Fakülteler		X Farkı	P		KT	KO	F	P
Tepkisellik	İlahiyat	Edebiyat	,91987*	,025	Gruplar Ara.	50,552	3,889	3,341	,000
		Hukuk	,88056*	,041	Gruplar İçi	1215,218	1,164		
		Veterinerlik	,96296*	,008	Toplam	1265,770			
	Veterinerlik	İİBF	-,48236*	,037					
		İletişim	-,49872*	,017					
Fenomen İlgisi	Teknoloji	İletişim	-,43910*	,013	Gruplar Ara.	28,574	2,198	2,387	,004
		Mimarlık ve Tasarım	-,52342*	,026	Gruplar İçi	961,499	,921		
					Toplam	990,073			
Eleştirilme	İletişim	Hukuk	,57641*	,010	Gruplar Ara.	60,247	4,634	4,061	,000
		Sağlık Bilimleri	,62579*	,002	Gruplar İçi	1191,350	1,141		
	Sağlık Bilimleri	İİBF	-,56861*	,018	Toplam	1251,597			
		Mimarlık ve Tasarım	-,66975*	,021					
	Teknoloji	İİBF	-,48097*	,034					
		İletişim	-,53815*	,003					
		Mimarlık ve Tasarım	-,58212*	,048					
Marjinallik	İlahiyat	Eczacılık	-,87778*	,042	Gruplar Ara.	73,356	5,643	4,564	,000
		Edebiyat	-1,24408*	,000	Gruplar İçi	1290,727	1,236		
		Hemşirelik	-,95069*	,040	Toplam	1364,084			
		Hukuk	-1,35556*	,000					
		İİBF	-1,13732*	,000					
		İletişim	-1,14156*	,000					
		Mimarlık ve Tasarım	-1,29444*	,000					

		Sağlık Bilimleri	-,96420*	,001					
		Teknoloji	-,97632*	,000					
		Veterinerlik	-1,23889*	,000					
		Ziraat	-,82685*	,022					

Fakülte ve sosyal medya kullanım pratikleri arasındaki ilişkiyi içeren Tek Yönlü Varyans (ANOVA) sonuçları Tablo 11’de gösterilmiştir. Tepkisellik, fenomen ilgisi, eleştirilme ve marjinallik boyutlarında gruplar arasındaki farklar anlamlıdır ($p<0,05$). İlahiyat Fakültesi, Edebiyat, Hukuk ve Veterinerlik fakültesinden daha tepkisel; Veterinerlik fakültesi ise İİBF ve İletişim fakültesinden daha az tepkiseldir. Teknoloji fakültesinin fenomen ilgisi İletişim ve Mimarlık ve Tasarım fakültesine göre daha düşüktür. İletişim fakültesinin eleştirilme puanları Hukuk ve Sağlık Bilimleri fakültelelerinden daha yüksek; sağlık bilimleri fakültesinin eleştirilme puanları İİBF ve mimarlık ve tasarım fakültelerinden daha düşüktür. Teknoloji fakültesinin eleştirilme puanları da İİBF, İletişim ve Mimarlık ve Tasarım fakültelelerinden daha düşüktür. İlahiyat fakültesi; Diş Hekimliği ve Eğitim fakültesi dışındaki tüm fakültelerden daha az marjinal içerikler paylaşmaktadır.

Ebeveyn yaşam durumu ve yaşadığı yer değişkenleri ile sosyal medya kullanım pratikleri arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır. Ebeveyn birlikteliğine göre sosyal medya kullanım pratikleri ile ilgili elde edilen anlamlı sonuçlar boşanmış aile çocuklarının ($x=3,30$) birlikte yaşayanların çocuklarına ($x=2,80$) göre daha marjinal olduğunu göstermektedir. Yetiştikleri aile tipine göre ise parçalanmış ailedekiler ($x=3,29$) geniş ailedekilere ($2,71$) göre daha marjinaldir.

Tablo 11: Ebeveyn Tutumları ve Sosyal Medya Kullanım Pratikleri ANOVA

Faktörler	Aile Tipi		X Farkı	P		KT	KO	F	P
Bağımlılık	Koruyucu	Hoşgörülü/ İzin Verici	,18248*	,041	Gruplar Ana.	9,932	2,483	3,805	,004
					Gruplar İçi	678,009	,653		
					Toplam	687,940			
Gizleme	Hoşgörülü/ İzin Verici	Koruyucu	-,27962*	,008	Gruplar Ana.	20,769	5,192	4,991	,001
		Otoriter	-,31726*	,002	Gruplar İçi	1080,979	1,040		
					Toplam	1101,749			
Marjinallik	İhmalkâr	Koruyucu	,74584*	,010	Gruplar Ana.	18,794	4,698	3,645	,006
		Otoriter	,64673*	,039	Gruplar İçi	1339,170	1,289		
		Demokratik	,71351*	,025	Toplam	1357,964			
		Hoşgörülü/ İzin Verici	,68901*	,021					

Ebeveyn tutumları ve sosyal medya pratikleri arasındaki ilişki Tablo 12’de gösterilmiştir. Bağımlılık, gizlenme ve marjinallik boyutlarındaki gruplar arası farklılık anlamlıdır ($p < 0,05$). Koruyucu ailelerin çocuklarının ($f:3,805$) sosyal medya bağımlılığı hoşgörülü/ izin verici ailelerin çocuklarına göre yüksektir. Hoşgörülü/ izin verici ailelerin çocukları ($f:4,991$) koruyucu ve otoriter ailelerin çocuklarına göre daha az gizleme ihtiyacı hissetmektedir ve İhmalkâr ailelerin çocukları ($f:3,645$) diğer tüm gruptakilere göre daha marjinal içerikler paylaşmaktadır.

Cinsiyet ve sosyal medya kullanım pratikleri arasında yapılan t testi sonuçlarına göre tek anlamlı farklılığın bulunduğu boyutun bağımlılık olduğu bulunmuştur ($p < 0,05$). Kadınlar ($x=2,81$) erkeklere ($x= 2,61$) göre bağımlılık puanları daha yüksektir.

Tablo 13: Fake/ Anonim Hesaba Sahip Olma ve Sosyal Medya Kullanım Pratikleri T Test

Fake / Anonim hesabınız var mı?		N	X	SS	T	P
Bağımlılık	Evet	286	2,8810	,80886	3,169	,002
	Hayır	750	2,7023	,81224		
Gizleme	Evet	286	2,8956	1,01782	3,611	,000
	Hayır	750	2,6409	1,01399		
Fenomen İlgisi	Evet	286	2,8097	,94482	2,873	,004
	Hayır	750	2,6166	,97618		
Marjinallik	Evet	286	3,0379	1,09998	3,542	,000
	Hayır	750	2,7596	1,14193		

Fake/ anonim hesaba sahip olma ve sosyal medya kullanım pratikleri arasındaki ilişki Tablo 13'te gösterilmiştir. Bağımlılık, gizlenme, fenomen ilgisi ve marjinallik boyutlarında gruplar arasındaki fark anlamlıdır ($p<0,05$). Fake/ anonim hesabı olanların olmayanlara göre sosyal medya bağımlılığı gizleme isteği ve fenomen ilgisi daha yüksektir. Aynı zamanda fake/ anonim hesabı olanlar olmayanlara göre daha marjinal içerikler paylaşmaktadır.

Sonuç

Bu çalışma, aile tutumlarının sosyal medya davranışları üzerindeki etkisini incelemek amacıyla yapılmıştır. Sosyal medya davranışları; *Bağımlılık*, *Gizleme*, *Tepkiselilik*, *Fenomen İlgisi*, *Eleştirilme*, *Marjinallik* boyutlarıyla ele alınmıştır. Bu boyutların yanı sıra sosyal medyada kullanılan platformlar sosyal medya kullanım süresi gibi değişkenler aile tutumları ile kurduğu ilişki bağlamında değerlendirilmiştir

Araştırmada elde edilen önemli sonuçlardan ilki; aile ilişkileri görece iyi olan katılımcıların daha az sosyal medya bağımlılıklarının olması, sos-

yal medyada daha az gizlenme ihtiyacı hissetmeleri, daha az marjinal içerikler paylaşımları ve muhtemelen buna bağlı olarak daha az eleştiriye maruz kalmaları yani bir anlamda daha az siber zorbalığa maruz kalmalarıdır. Aile ilişkilerinin sosyal medya ile ilişkisini inceleyen pek çok çalışma bu sonucu desteklemektedir (Bilgin vd., 2020; Atar Keskin, Demirbaş, 2024; Sampasa-Kanyinga vd., 2020; Li vd., 2024; Suprpto vd., 2024; Shooli ve Rahimi, 2023; Zhao vd., 2022). Semerci ve arkadaşlarının (2023) gerçekleştirdiği çalışmada, yalnızlığın bu ilişkide aracı değişken olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Aile ilişkileri kötü olan çocuklar kendilerini yalnız hissetmekte ve daha fazla sosyal medya kullanımına yönelmektedir. Bu durum ebeveynlerin çocuklarını sosyal medyanın zararlı etkilerinden korumak için onlara daha fazla vakit ayırmaları ve onlarla iyi ilişkiler kurmaları gerektiğini ortaya koyması açısından önemlidir. Boşanmış ya da parçalanmış ailelerin çocuklarının sosyal medyada toplumsal ve ailevi değerlerle çelişen marjinal içerikler paylaştıkları bu çalışmanın başka bir önemli sonucudur. Bu konu ile ilgili alan yazında yapılan özellikli bir çalışmaya rastlanmamakla birlikte boşanmış veya parçalanmış aile çocuklarında problemleri internet kullanımının daha fazla görüldüğünü raporlayan çalışmalar bulunmaktadır (Van Dijk vd., 2021; Rejaän vd., 2024). Bu durum ailevi ve toplumsal değerlerin içselleştirilmesinde aile bütünlüğünün etkisini gösterebileceği gibi daha az ebeveyn otoritesi altında gençlerin fikirlerini daha açıkça ifade edebildikleri anlamına da gelebilir.

Araştırmanın temel konusu ile de ilişkili olan esas bulgu; koruyucu aile tutumlarına sahip ailelerinin çocuklarının sosyal medya bağımlılıklarının daha yüksek olduğu, izin verici/ hoşgörülü ailelerin çocuklarının daha az gizlenme ihtiyacı duydukları ve ihmalkâr ailelerin çocuklarının daha marjinal içerikler paylaştıkları sonucudur. Tepkisellik, fenomen ilgisi ve eleştirilme boyutları ile aile tutumları arasında herhangi bir ilişki bulunamamıştır.

İnternet bağımlılığı ve aile tutumları arasındaki ilişkiyi inceleyen çalışmalarda farklı sonuçlar elde edilmiştir. Bununla birlikte bu çalışmanın so-

nucunu destekleyen çalışmalarda yer almaktadır (Guo vd. 2024; Eftekin, 2015; Aksoyve Koçtürk, 2019; Taneri ve Tiryakioğlu, 2015). Bu durumun nedenlerinden birisi aile tutumlarının genel kabul edilen bir sınıflandırmasının olmaması ve çalışmaların farklı aile tutumu sınıflandırmaları kullanmaları olarak düşünülebilir. Başka bir neden ise aile tutumlarının genellikle ailelerin davranışları üzerinden değil de çocukların ebeveynlerine yönelik algıladıkları tutumlar üzerinden ölçülmesidir. Algılanan ebeveyn tutumu kişisel yorumlara göre değişebilir. Herhangi bir kişi otoriter bir aileyi koruyucu olarak değerlendirirken başka bir birey ihmalkâr bir aileyi izin verici olarak algılayabilir. Bu çalışma ilgili alan yazıda katkıda bulunmaktadır. Bununla birlikte standart ölçme araçlarının kullanılması konu ile ilgili kıyaslanabilir bulgular elde edilebilmesi için önemlidir.

Koruyucu ailelerin çocuklarında internet bağımlılığının daha yüksek olmasını nedeni ailelerin çocuklarını koruma içgüdüleriyle daha az etkinliğe izin vermeleri ve bunun sonucu olarak çocukların zaman geçirmek için sosyal medyaya başvurmaları olabileceği düşünülmektedir. İzin verici aile çocuklarının sosyal medyada daha az gizlenme ihtiyacı hissetmelerinin, ebeveynlerinin kendileri üzerindeki kontrol baskısını daha az hissetmeleri ile ilişkili olduğu düşünülmektedir. İhmalkâr aile çocukları daha az ebeveyn otoritesi sonucu daha marjinal içerikler paylaşabilmektedirler. Gökçe ve Acar (2018) tarafından yapılan bir çalışmada; aile birlikteliği ve ebeveyn desteğinin, marjinal içerik paylaşma eğilimini azalttığı raporlanmıştır. Bu çalışma da bu bulguyu desteklemektedir.

Araştırmada elde edilen diğer bir bulgu, sosyal medyada gizlenme ihtiyacı yüksek olanların daha çok fake/ anaonim hesap kullandığı; fake/ anonim hesap kullananların daha fazla fenomen ilgisi ve hayranlığı olduğu ve yine bu tür hesaplar kullananların daha marjinal içerikler paylaştıklarıdır. Büyüköztürk ve Yağcı (2022) tarafından Instagram özelinde yapılan bir çalışmada sahte hesap kullanımının; beğenilen kişiyi gizlice takip etmek, etkileşim sırasında kendini gizlemek, aile baskısı, sosyal baskı gibi neden-

leri olduğu tespit edilmiştir. Bu bağlamda bu çalışmanın bulguları da bu durumu desteklemektedir.

Tüm bu bulgulardan hareketle sosyal medya kullanımının bireyin aile ilişkileri ve aile tutumları ile ilişkili olduğu sonucuna ulaşılmaktadır. Bireyler hem sosyal medya içeriklerini üretmekte hem de sosyal medya içerikleri ile yeniden üretilmektedirler. Bu bağlamda ebeveynlerin çocukları ile kurduğu ilişki; gerçekte yetiştirdikleri bireylerin sosyal medya tercihlerini, dolayısıyla da nasıl bir sosyal medya dünyasına maruz kalacaklarını belirlemektedir.

Kaynakça

Aksan, G. (2025). Ebeveyn ve Genç İlişkisinde Aile Tutumları ve Aile Değerleri Üzerine Karşılaştırmalı Bir Çalışma. *Habitus Toplumbilim Dergisi*, (6), 95-124.

Aksoy, A. N., ve Koçtürk, M. (2019). Ebeveyn Tutumlarını Algılama ve İnternet Bağımlılığı Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(4), s. 63-70.

Ansiem, G., ve Ciby, J. (2023). Maternal Parenting Styles and High School Student's Social Networking. *TNNMC Journal of Mental Health Nursing*, 11(1), s. 9-14.

Atar Keskin, Ş., ve Demirbaş, E. (2024). Gençlerde Sosyal Medya Bağımlılığında Aile ve Arkadaş İlişkilerinin Rolü Üzerine Bir İnceleme. *Sosyal Politika ve Sosyal Hizmet Çalışmaları Dergisi*, 5(2), 165–184.

Avcı, A. (2010). Aile Yapı ve Atmosferinin Okul Şiddetine Etkisi. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 8(19), 7-52.

Ayas, T., ve Horzum, M. B. (2013). İlköğretim Öğrencilerinin İnternet Bağımlılığı ve Aile İnternet Tutumu. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 4(39), 46-57.

Baumrind, D. (1967). Child Care Practices Antecedent Three Patterns of Preschool Behavior. *Genetic Psychology Monographs*.

Baumrind, D. (1971). Current Patterns of Parental Authority. *Developmental Psychology*, 4(1p2), 1-103.

Bilgili, H. A. S. (2018). Sosyal Medya Kullanımı ile Sosyal Medya Bağımlılık Düzeylerinin Belirlenmesine Yönelik Bir Araştırma. *Ege Üniversitesi örneği. Erciyes İletişim Dergisi*, 5(4), 351-369.

Bilgin, M., Şahin, İ., Togay, A. (2020). Ergenlerde Sosyal Medya Bağımlılığı ve Anne-Baba Ergen İlişkisi. *Eğitim ve Bilim*, 45(202), 1–15.

Bingöl Karagöz, D. (2017). İnternet Bağımlılığı ve Bilgisayar Oyun Bağımlılığı Yaygınlığının, İlişkili Etkenlerin İncelenmesi. Kocaeli: Kocaeli Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Çocuk ve Ergen Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Ana Bilim Dalı.

Bronfenbrenner, U. (1979). The Ecology of Human Development: Experiments by Nature and Design. Harvard University Press.

Burç, P. E. (2018). Evlilik ve Aile Olguları Üzerinden Gündelik Hayata Sosyo-Kültürel Bir Bakış. Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 5(13), s. 135-141.

Büyükozturk, S. I., Yağcı, Ö. (2022).İnstagramda Benlik İnşası: Bir Tarama Çalışması. Uluslararası Sosyal Medya ve İletişim Araştırmaları Dergisi

Chao, R. K. (1994). Beyond Parental Control and Authoritarian Parenting Style: Understanding Chinese Parenting Through The Cultural Notion of Training. Child Development, 65(4), 1111-1119.

Chou, C., ve Lee, Y. H. (2017). The Moderating Effects of İnternet Parenting Styles on The Relationship Between İnternet Parenting Behavior, İnternet Expectancy, and İnternet Addiction Tendency. The Asia-Pacific Education Researcher(26), S. 137-146.

Çatkafa, M., ve Sönmez, Ö. A. (2024). Üniversite Öğrencileri Üzerinde Sosyal Medya Influencerlarının Etkisi. Medya ve Kültür, 4(1), 64-83.

Çelik, C. (2010). Değişim Sürecinde Türk Aile Yapısı ve Din. Karadeniz Uluslararası Bilimsel Dergi(8), S. 25-35.

Çevik, G. B., ve Çelikkaleli, Ö. (2018). Ergenlerin Arkadaş Bağlılığı Ve İnternet Bağımlılığının Cinsiyet, Ebeveyn Tutumu ve Annebaba Eğitim Düzeylerine Göre İncelenmesi. Journal Of The Cukurova University Institute Of Social Sciences, 19(3), S. 225-240.

Çimen, İ. D. (2018). Ergenlerde Siber Zorbalık, İnternet Aile Tutumu ve Aile İşlevselliğinin Etkisi. Anadolu Psikiyatri Dergisi, 19(4), S. 397-404.

Dan-Ni, L., ve Zhong-Beng, L. (2017). Parenting Styles and Adolescent Internet Addiction: an Examination of The Mediating and Moderating Role of Ego-Resiliency. *Journal of Psychological Science*, 40(6), S. 1285-1391.

Darling, N., ve Steinberg, L. (2007). Parenting Style As Context: an Integrative Model. in *Interpersonal Development* (Pp. 161-170). Routledge.

Demir, E. K., ve Şendil, G. (2008). Ebeveyn Tutum Ölçeği (ETÖ). *Türk Psikoloji Yazıları*, 11(21), 15-25.

Demir, Ü. (2016). Sosyal Medya Kullanımı ve Aile İletişimi: Çanakkale’de Lise Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma. *Selçuk İletişim*, 9(2), 27-50.

Dinn, A. A., ve Sunar, D. (2017). Çocuk Yetiştirme Tutumları ve Bağlılıklarının Kültür İçi ve Kültürlerarası Karşılaştırılması. *Türk Psikoloji Dergisi*, 32(79), 95-110.

Duygulu, S. (2018). Yeni Medya Teknolojilerinin K-Kuşağının Ebeveynleri ile Olan İletişimine Etkisi. *Trt Akademi*, 3(6), 632-652.

Eftekin, P. (2015). Ergenlik Dönemindeki Öğrencilerin İnternet Bağımlılığı ve Anne Baba Tutumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Kayseri: Erciyes Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi*.

Fraenkel, JR, Wallen, NE, ve Hyun, HH (2015). *How to Design and Evaluate Research in Education* (9. Basım). New York: Mc Graw Hill

Georgiou, S. N., Ioannou, M., ve Stavrindes, P. (2017). Cultural Values As Mediators Between Parenting Styles and Bullying Behavior at School. *Social Psychology of Education*(21), S. 27-50.

Gökçe, A., Acar, H. (2018). “Marjinal Paylaşımlar ve Aile Faktörleri.” *Toplumsal Araştırmalar Dergisi*, 19(4), 89-103.

Gözübüyük, N. (2016). Okul Öncesi Dönem Çocuklarında Davranış Sorunlarının Anne-Baba Tutumu ve Öz-Kontrol ile İlişkisinin İncelenmesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Adnan Menderes Üniversitesi-Sosyal Bilimler Aydın Enstitüsü.

Guo, Y., Chen, H., You, X., Sun, X., ve Jin, Y. (2024). Relationship Between Parenting Style and Internet Addiction: Interpersonal Relationship Problem as a Mediator and Gender as a Moderator. *Helion*, 10(2), S. 1-12.

Ilhmeideh, F. M., ve Shawareb, A. A. (2014). The Association Between Internet Parenting Styles and Children's Use of The Internet at Home. *Journal of Research in Childhood Education*, 28(4), S. 411-425.

Küçüküturan, G. (2005). Anne Baba Tutum Ölçeği. *Eurasian Journal of Educational Research*(19), S. 238-250.

Laroche, M., Habibi, M. R., Richard, M. O., ve Sankaranarayanan, R. (2012). The Effects of Social Media Based Brand Communities on Brand Community Markers Value Creation Practices Brand Trust and Brand Loyalty. *Computers in Human Behavior*, 28(5), S. 1755-1767.

Levy, D. M. (1966). *Maternal Overprotection*. W. W. Norton Library.

Li, X., Yu, C., Zhang, W. (2024). The Relationship Between Family Functioning and Social Media Addiction Among University Students: A Moderated Mediation Model of Depressive Symptoms and Peer Support. *BMC Public Health*, 24, 1-10.

Livingstone, S., ve Helsper, E. (2007). Gradations in Digital Inclusion: Children, Young People and The Digital Divide. *New Media ve Society*, 9(4), 671-696.

Maccoby, E. E., Martin, J. A. (1983). Socialization in the Context of the Family: Parent-Child Interaction, Socialization, Personality and Social Development, P. H. Mussen ve E. M. Hetherington (Eds.), *In Handbook of Child Psychology* (1-101), NY: Willey.

Martinez, I., Margui, S., Garcia, O. F., ve Garcia, F. (2019). Parenting in the Digital Era: Protective and Risk Parenting Styles for Traditional Bullying and Cyberbullying Victimization. *Computers in Human Behavior*(90), S. 84-92.

- Minuchin, S. (2012). *Families and Family Therapy*. Routledge.
- Moreno-Ruiz, D., Martinez-Ferrer, B., ve Garcia-Bacete, F. (2019). Parenting Styles, Cyberaggression, and Cybervictimization Among Adolescents. *Computers in Human Behavior*(93), S. 252-259.
- Olutürk, N. Ş. (2019). Ortaokul Öğrencilerinde Sanal Zorbalık ve Mağduriyetin İnternet Aile Stili ve Diğer Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Sakarya: Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü*.
- Paskarista, A. I., ve Primastuti, E. (2021). The Relationship Between Authoritarian Parenting Style, Emotional İntelligence and Cyber Aggression in University Students. *Journal Psikologi Pendidikan Dan Konseling*, 7(2), S. 51-57.
- Rahmawati, N. P., ve Virlia, S. (2023). The Role of Moral Disengagement and Authoritarian Parenting Style Towards Cyberbullying Attitude Among Social Media Users. *Jurnal Imiah Psikologi Terapan*, 11(2), 105-111.
- Rejaän, J., Van Der Wal, R. C., De Leeuw, R. N. H. (2024). Adolescents' Belonging in Post-Divorce Families: Examining Residential and Digital Contact With Mothers and Fathers. *Journal of Research on Adolescence*. Advance Online Publication. <https://doi.org/10.1111/Jora.12920>
- Sampasa-Kanyinga, H., Chaput, J. P., ve Hamilton, H. A. (2020). Social Media Use and Parent–Child Relationship: A Cross-Sectional Study of Adolescents. *Journal of Community Psychology*, 48(3), 793–803. <https://doi.org/10.1002/jcop.22293>
- Saylık, F. Z., Gezici Yalçın, M. (2018). Otoriter veya Demokratik Ebeveyn Tutumunun ve Ebeveyne Bağlanma Biçiminin Suçluluk ve Utanç Duygularına Etkisinin Yarı-Deneysel Yöntemle İncelenmesi, *Studies in Psychology*, 38(2), 95-127.

Semerci, S., Bayram, M., Koçak, A. (2023). Genç Yetişkinlerin Aile Aidiyeti ve Sosyal Medya Bağımlılığı İlişkisinde Yalnızlığın Aracı Rolü. *Sosyolojik Bağlam Dergisi*, 4, 273–288.

Shooli, Z. A., Rahimi, L. (2023). Adolescent Family Dynamics and The Role of Social Media in Shaping Relationships. *Journal of Adolescent and Youth Psychological Studies*, 4(2), 45–60.

Suprpto, M. H., Yusri, A. I., ve Kustanti, E. R. (2024). Parent-Child Relationship and Smartphone Addiction: The Role of Self-Control and Fear of Missing Out as Mediators. *Journal of Educational, Health and Community Psychology*, 13(1), 1–15.

Şentürk, Ü. (2008). Aile Kurumuna Yönelik Güncel Riskler. *Sosyal Politikalar Çalışmaları Dergisi*, 14(14), S. 7-32.

Taneri, P., ve Tiryakioğlu, Ö. (2015). Ortaokul 7 ve 8 Sınıf Öğrencilerinin Sorunlu İnternet Kullanımı ve Anne Baba Tutumları İlişkisinin İncelenmesi. *The Journal of Academic Social Science Studies (JASSS)*(40), S. 205-223.

Tezcan, M. (1991). *Gençlik Sosyolojisi Yazıları*. Ankara: Gündoğan Yayınları.

Tur-Porcar, A. (2017). Parenting Styles and Internet Use. *Psychology and Marketing*, 34(11), S. 1016-1022.

Van Dijk, R., Van Der Valk, I. E., Vossen, H. G. M., Branje, S., ve Deković, M. (2021). Problematic İnternet Use in Adolescents From Divorced Families: The Role of Family Factors and Adolescents' Self-Esteem. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 18(7), 3385. <https://doi.org/10.3390/ijerph18073385>

Zhao, X., Zhou, Y., ve Guo, Y. (2022). The Association Between Parent–Child Relationship and Problematic İnternet Use Among English-and Chinese-Language Studies: A Meta-Analysis. *Frontiers in Psychology*, 13, 946909. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2022.946909>

Extended Summary

Social media is one of the newest and most chaotic media of our age, and is one of the important research areas that deserves the intense attention of social sciences. The impact of social media on our lives is now as intense as anything we encounter in our daily lives, and moreover, the sense of freedom that this new medium offers its users is much greater than in real life. Social media, which allows everyone to make their voices heard because it allows for mutual interaction, has brought many problems with it over time due to reasons such as the difficulty of putting control mechanisms into effect and being more flexible in terms of sanctions. In the process, social media has fundamentally affected our lives with all its advantages and disadvantages, and has gained an important place in our daily routines. There are many studies in the literature investigating the impact of social media on people. Beyond the studies focusing on the judgments and findings that social media may have negative effects on society, especially on adolescents and young people, this study will be conducted with the aim of analyzing the relationship between the attitudes of the family in which young people grow up and their social media behaviors. The family is the basic building block in the socialization of individuals and the formation of their social identities. Many characteristics, values, beliefs and attitudes that individuals acquire from childhood are constructed in the family in their interactions and somehow transferred to their behaviors. In this context, the attitudes of the individuals growing up in the family somehow concern their psychological and social development, different identity representations from harmony to empathy, academic success, in short, their existence processes with reference to family relations. Family attitudes are generally examined under three headings: apathetic democratic and authoritarian. Each parental attitude can have aspects that support or harm the emotional or cognitive development of family members in the process of evolving from childhood to adulthood.

This study is a study in which quantitative methods are used and descriptive and relational research models are selected. The descriptive screening model allows the current situation to be systematically examined and the data to be evaluated analytically. (Fraenkel, Wallen, & Hyun, 2015). The relational screening design was used in the study to determine the effect of independent variables on the dependent variable. The research covers public university students in Konya. As of 2024, the number of associate, undergraduate and graduate students in the relevant state university is 70,208. When this figure is accepted as the universe of the planned research, a sample size of 1052 people can represent the universe with an error rate of ± 3 and a confidence interval of 95%. However, considering that there will be incomplete, contradictory and problematic surveys due to the nature of the application process in the research, the sample size was determined as 1300 people. In the research, the convenience sampling method was preferred from the sampling methods that are not based on probability. It was aimed to ensure that a similar proportion of students from each faculty participated in the study and the data was collected face to face. After the data was collected, it was analyzed using the SPSS 22 package program. In addition to descriptive analysis, t-test, ANOVA, and correlation analysis were used during the data analysis process.

In the collection of data within the scope of the research, questions measuring social media usage, social media usage styles and socio-demographic information were used along with questions used to determine parental attitudes. Parental attitude questions are questions that determine the participants' democratic, authoritarian, protective, permissive/tolerant and neglectful family attitudes towards their families. In addition, questions aimed at understanding the family structures of the participants were also asked under this title. The question form prepared to develop social media usage style was finalized and used as a result of the pilot application conducted with 114 people. The "Social Media and Family Communication" scale developed by Demir (2016) was used in the

part of the form related to social media addiction. In order to ensure the structural validity of the Social Media Usage Style Form, which includes Likert-type measurable judgments, it was observed that a factor structure similar to the one obtained in the preliminary application was obtained in the Principal Components analysis conducted with Varimax Rotation. However, the number of items, which fell into 29 expressions in the preliminary application, was reduced to 26 items by removing 3 more items here. In the structure consisting of 6 factors, the sub-dimensions were named as Dependency ($\alpha = 0.793$), Concealment ($\alpha = 0.819$), Reactivity ($\alpha = 0.847$), Interest in the Phenomenon ($\alpha = 0.759$), Criticism ($\alpha = 0.836$), Marginality ($\alpha = 0.832$) and it was observed that 61.7% of the total variance was explained. In addition, the Cronbach's Alpha value, which is the internal consistency coefficient for the whole scale, was found to be $\alpha = 0.867$. The fact that all of the internal consistency numbers are at very good levels provides strong evidence for reliability and the fact that the total variance exceeds 50% reveals the construct validity of the scale. When the statements constituting the factors in the relevant structure are evaluated in general, the Addiction factor measures the participants' social media addiction and especially their inability to spare time for their family as a result of this addiction. The Privacy factor measures the tendency to hide the posts made from family and relatives; The Reactivity factor measures the tendency to react due to the violation of one's value domain on social media; Phenomenon Interest measures the interest/admiration shown towards the phenomena one follows; Criticism measures the level of criticism on social media, and Marginality measures the tendency of the participant to share posts that are contrary to the values of their family and society.

Based on the data obtained in the study, important findings were reached. The first of these important results is that participants with relatively good family relationships have less social media addiction, feel less need to hide on social media, share less marginal content, and are

probably exposed to less criticism, in other words, are exposed to less cyberbullying. Many studies examining the relationship between family relationships and social media support this result (Bilgin et al., 2020; Atar Keskin, Demirbaş, 2024; Sampasa-Kanyinga et al., 2020; Li et al., 2024; Suprpto et al., 2024; Shooli & Rahimi, 2023; Zhao et al., 2022). In the study conducted by Semerci et al. (2023), it was concluded that loneliness is a mediating variable in this relationship. Children with poor family relationships feel lonely and tend to use more social media. This situation is important in terms of showing that parents need to spend more time with their children and establish good relationships with them in order to protect them from the harmful effects of social media. Another important result of this study is that children from divorced or broken families are more likely to share marginal content on social media that contradicts social and family values. Although there is no specific study in the literature on this subject, there are studies reporting that problematic internet use is more common in children from divorced or broken families (Van Dijk et al., 2021; Rejaän et al., 2024). This situation may indicate the effect of family unity on the internalization of family and social values, or it may mean that young people can express their ideas more openly under less parental authority.

It is thought that the reason why internet addiction is higher in children of protective families is that families allow less activity due to their instinct to protect their children and as a result, children turn to social media to spend time. It is thought that the fact that children of permissive families feel less need to hide on social media is related to their feeling less control pressure from their parents. Children of neglectful families may share more marginal content as a result of less parental authority. In a study conducted by Gökçe and Acar (2018), it was reported that family togetherness and parental support reduce the tendency to share marginal content. This study also supports this finding. Another finding obtained in the study is that those with a high need to hide on social media use more fake/

anonymous accounts; those who use fake/anonymous accounts have more phenomenon interest and admiration, and those who use such accounts share more marginal content. In the research conducted by Büyüköztürk and Yağcı (2022) on Instagram, it was determined that the reasons for using fake accounts were to secretly follow the person they liked, to hide themselves during the interaction, family pressure and social pressure. The findings of this study also support this situation. Based on all these findings, it is concluded that social media use is related to the individual's family relationships and family attitudes. Individuals both produce social media contents and are reproduced through social media contents. In this context, the relationship between parents and their children; In fact, it determines the social media preferences of the individuals they raise, and therefore the type of social media world they will be exposed to.